

απόψεις

Παραγραφής συνέχεια...

Στο παρόν τεύχος δημοσιεύεται η με αριθμό 2934/2017 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία ασχολείται εκ νέου με το ζήτημα της φορολογικής παραγραφής. Όπως αναλύεται στις σελίδες 1203 επ. του παρόντος τεύχους, η ως άνω αναιρετική απόφαση συμπληρώνει τις πρόσφατες ΣΤΕ 3174/2016 και ΣΤΕ 1738/2017 σχετικά με την έννοια και το περιεχόμενο της φορολογικής παραγραφής.

Πλέον, κατά τις νομολογιακές παραδοχές, η φορολογική παραγραφή συνιστά στοιχείο της φορολογικής ενοχής και δεν δύναται να παρατείνεται συνεχώς και κατ' έτος, ενώ οι κινήσεις των ημεδαπών τραπεζικών λογαριασμών δεν συνιστούν συμπληρωματικά στοιχεία ικανά να παρεκτείνουν τον χρόνο παραγραφής.

Τα ως άνω νομοθετημένα αποτελούν τα ερμηνευτικά συμπεράσματα της θεωρίας του φορολογικού δικαίου για πολλά έτη. Η θεωρία υποστήριζε για μεγάλο χρονικό διάστημα ότι η πρακτική του φορολογικού νομοθέτη να παρατείνει σχεδόν αέναα τους ήδη παραταθέντες χρόνους παραγραφής συνιστούσε αντίθετη στο συστημικό συνταγματικό πλαίσιο τακτική. Και τούτο διότι τελικώς με την τακτική αυτή παραβιάζεται η θεμελιώδης αρχή του κράτους δικαίου, η οποία στο πεδίο της φορολογίας αποτυπώνεται ως κανόνας της βεβαιότητας του φόρου. Ο κανόνας της βεβαιότητας του φόρου είχε ήδη από τον Adam Smith επισημανθεί ως θεμελιώδης για την ανάπτυξη της οικονομίας.

Άλλωστε, η νομοθετική πρακτική της συνεχούς παράτασης ήδη παρατεταμένου χρόνου δεν αποτύπωνε κάτι άλλο παρά την αδυναμία της εκτελεστικής εξουσίας να ολοκληρώσει εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος τον ελεγκτικό της ρόλο. Έτσι, τελικά, οι συνεχείς παρατάσεις του χρόνου παραγραφής δεν ωφελούσαν το δημόσιο συμφέρον. Αντίθετα, αυτές το έβλαπταν ουσιωδώς, αφού πρωτίστως η τακτική αυτή εφυσούχαζε τη φορολογική διοίκηση, με αποτέλεσμα να μην ενεργοποιείται ώστε να θεραπεύσει τις αδυναμίες και την παθογένειά της. Επιπρόσθετα, όμως, έβλαπταν και την ανάπτυξη της ιδιωτικής οικονομίας και κατά συνέπεια και την εθνική ανάπτυξη, αφού η δημιουργία συνθηκών φορολογικής αβεβαιότητας ευνοεί την τάση για φοροδιαφυγή και πάντως δεν συντελεί στην δημιουργία κλίματος επενδύσεων.

Πέρα, όμως, από το βλαπτικό φαινόμενο των συνεχών παρατάσεων του χρόνου παραγραφής, βλαπτική ήταν και η πρακτική της φορολογικής αρχής ως προς τον σωρηδόν χαρακτηρισμό κάθε στοιχείου ως συμπληρωματικού, ώστε να είναι δυνατή η παρέκταση του αρχικού χρόνου παραγραφής σε δεκαετία. Και μάλιστα αδιακρίτως αν επρόκειτο για χρήσεις πριν το 2007, για τις οποίες ο νομοθέτης απαιτούσε για την χρονική παρέκταση προηγούμενο οριστικοποιημένο φύλλο ελέγχου.

Η βλαπτική αυτή τακτική του ελληνικού Δημοσίου υποχρέωσε τελικά τη δικαστική εξουσία σε σειρά παρεμβάσεων, ώστε νομολογιακά να περιορισθεί το «ξεχειλίωμα» του θεσμού της παραγραφής. Αποτέλεσμα των παρεμβάσεων αυτών ήταν η έκδοση πολλαπλών αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας, με σταθμούς τις προαναφερθείσες ΣτΕ 3174/2014, ΣτΕ 1738/2017 και ΣτΕ 2934/20017. Συνέπεια των αποφάσεων και της υιοθέτησής της από την εκτελεστική εξουσία (ΑΑΔΕ), με ερμηνευτικές της εγκυκλίου (βλ. σελ. 1232 επ. παρόντος τεύχους) ήταν η στην ουσία ματαίωση μεγάλου ποσοστού από τους διενεργούμενους φορολογικούς ελέγχους. Περαιτέρω συνέπεια θα είναι η δικαστική απόρριψη φορολογικών καταλογισμών που έχουν εκδοθεί και αφορούν σε χρήσεις που κατά τη νομολογία είναι ήδη παραγραφόμενες.

Ποιό είναι το αποτέλεσμα της καταχρηστικής δράσης της φορολογικής αρχής αναφορικά με τον θεσμό της φορολογικής παραγραφής; Το αποτέλεσμα είναι ένα μεγάλο μέρος των προσπαθειών των τελευταίων ετών αναφορικά με τους φορολογικούς ελέγχους στα φυσικά πρόσωπα με την μέθοδο των τραπεζικών τους κινήσεων και τις διάφορες λίστες, που επικοινωνιακά προβάλλονται ως τα όπλα κατά της φοροδιαφυγής, να αποτύχει παταγωδώς. Και να αποτύχει λόγω παραγραφής δηλαδή λόγω της αδυναμίας της εκτελεστικής εξουσίας να ανταποκριθεί στον ρόλο της εντός των νόμιμων προθεσμιών.

Ας ελπίσουμε ότι η «ιστορία» των φορολογικών παραγραφών θα λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς, ώστε πλέον, η φορολογική διοίκηση να ανασυγκροτηθεί και να ανταποκριθεί με άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο στον θεσμικό της ρόλο.

Ασπασία Μάλλιου

**Για την πληρέστερη και εγκυρότερη ενημέρωσή σας
εγγραφείτε συνδρομητές στο Δ.Φ.Ν.**